

TLAČOVÉ KOMUNIKÉ Č. 63/23

V Luxemburgu 20. apríla 2023

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-621/21 | Intervjuiraš organ na DAB pri MS (Ženské obete domáceho násillia)

Zločin v mene cti, nútené manželstvo a domáce násillie: generálny advokát Richard de la Tour spresňuje podmienky, za ktorých je štátna príslušníčka tretej krajiny oprávnená na medzinárodnú ochranu

Žene, ktorá je vystavená riziku, že sa po návrate do svojej krajiny pôvodu stane obeťou týchto činov, možno priznať postavenie utečenca na základe jej príslušnosti k „určitej sociálnej skupine“

Smernica 2011/95 o medzinárodnej ochrane stanovuje podmienky jednak na priznanie postavenia utečenca a jednak na poskytnutie doplnkovej ochrany, ktoré môžu využívať štátni príslušníci tretích krajín. Medzi dôvodmi umožňujúcimi získanie **postavenia utečenca** sa uvádza prenasledovanie z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine. Smernica tiež spresňuje, že **doplnková ochrana** sa poskytuje ktorémukoľvek štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý nie je oprávnený ako utečenec, ale vzhľadom ku ktorému boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že v prípade, keď by bol vrátený do svojej krajiny pôvodu, čelil by reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia. Toto vážne bezprávie zahŕňa trest smrti, popravu, mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo potrestanie.

Správny súd mesta Sofia má pochybnosti o možnosti a druhu medzinárodnej ochrany, ktorá by sa mala priznať tureckej štátnej príslušníčke kurdského pôvodu, ktorá sa hlási k moslimskému (sunitskému) vierovyznaniu a je rozvedená, a to najmä vzhľadom na povahu násilných činov, ktorým môže byť vystavená v prípade návratu do svojej krajiny pôvodu. Táto žena bola vydatá proti svojej vôli a po viacerých incidentoch domáceho násillia a vyhrážkach zo strany tak manžela, ako aj jeho rodiny a svojej biologickej rodiny bola nútená opustiť spoločnú domácnosť. V roku 2017, rok pred vyhlásením rozvodu s prvým manželom, uzavrela cirkevný sobáš s iným mužom. V súčasnosti sa nachádza v Bulharsku a pred príslušnými orgánmi vyjadrila obavy o svoj život, ak by sa musela vrátiť do Turecka.

V prvom rade generálny advokát Jean Richard de la Tour skúma podmienky, za ktorých možno štátnej príslušníčke tretej krajiny, ktorá čelí riziku, že sa po návrate do svojej krajiny pôvodu stane obeťou zločinu v mene cti alebo núteného manželstva, ako aj že bude vystavená domácemu násilliu, **priznať postavenie utečenca na základe jej príslušnosti k „určitej sociálnej skupine“**. Pripomína, že smernica o medzinárodnej ochrane stanovuje dve kumulatívne podmienky: na jednej strane príslušníci „určitej sociálnej skupiny“ musia mať prirodzenú charakteristiku alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť. V tejto súvislosti generálny advokát odkazuje na ustanovenia smernice 2011/95¹, ktoré spresňujú, že na účely uznania príslušnosti k „určitej sociálnej skupine“ sa musia zohľadniť

¹ Článok 10 ods. 1 písm. d) druhý pododsek smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9).

aspekty týkajúce sa rodu vrátane rodovej identity. Na druhej strane musí mať táto skupina vlastnú identitu v tretej krajine, pretože ju okolitá spoločnosť vníma ako odlišnú.

V prípade prvej podmienky generálny advokát poznamenáva, že rod dotknutej ženy možno spojiť s prirodzenou charakteristikou – teda s jej pohlavím – „ktorá sa nemôže zmeniť“ v zmysle smernice. Pokiaľ ide o druhú podmienku, generálny advokát spresňuje, že rod je sociologický koncept, ktorý sa aplikuje tak, že okrem pohlavia zohľadňuje aj s ním spojené hodnoty a predstavy. Rod je teda pojem, ktorý má umožniť preukázať skutočnosť, že vzťahy medzi ženami a mužmi v danej spoločnosti, ako aj nerovnosti, ktoré z nich môžu vyplývať z dôvodu pripisovania mužských a ženských rolí na základe biologických rozdielov, sú získavané a vytvárané spoločnosťami, a preto sa môžu v priebehu času a v závislosti od spoločností a komunit vyvíjať rozdielne. Generálny advokát teda zastáva názor, že ženy sú na základe ich samotného postavenia ako žien príkladom sociálneho celku vymedzeného prirodzenými a nemennými charakteristikami, ktoré môže spoločnosť vnímať odlišne v závislosti od ich krajiny pôvodu, a to z dôvodu sociálnych, právnych alebo náboženských noriem tejto krajiny alebo zvykov komunity, do ktorej patria. Generálny advokát dospel k záveru, že príslušný vnútroštátny orgán môže konštatovať, že dotknutá žena **patrí na základe svojej rodovej príslušnosti do „určitej sociálnej skupiny“** z dôvodu, že v dôsledku návratu by bola vo svojej krajine pôvodu vystavená závažným činom partnerského násillia, ktoré sú v niektorých komunitách tradičné.

Generálny advokát tiež spresňuje, že činy prenasledovania, ktorým môže byť vystavená dotknutá žena vo svojej krajine pôvodu, možno zohľadniť pri určovaní vlastnej identity skupiny v tejto krajine. Zastáva názor, že práve povaha činov prenasledovania, ktoré odkazujú na určité obete, umožňuje charakterizovať „vlastnú identitu“ určitej „sociálnej skupiny“. Smernica² odkazuje na činy, ktoré sú osobitne reprezentatívne pre rodovo podmienené násillné činy tým, že sú namierené voči určitej osobe z dôvodu jej pohlavia či totožnosti, alebo neprimerane postihujú osoby určitého pohlavia. Pokiaľ ide o činy domáceho násillia, tieto môžu mať podobu mimoriadne závažných činov a opakovaných násillností, ktoré môžu viesť k závažnému porušeniu základných práv osoby.

V druhom rade generálny advokát Richard de la Tour spresňuje, že pokiaľ ide o činy prenasledovania, ktorých sa dopúšťa neštátny aktér, treba overiť, či je krajina pôvodu schopná a ochotná zabezpečiť účinnú ochranu pred prenasledovaním. **Príslušný vnútroštátny orgán** musí vykonať dôkladné individuálne posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu. Musí zohľadniť všetky relevantné skutočnosti, ktoré sa týkajú krajiny pôvodu a najmä zákonov a nariadení tejto krajiny, ako aj spôsobu, ktorým sú uplatňované. Po tomto posúdení je príslušný orgán **povinný stanoviť, či existuje príčinná súvislosť medzi** dôvodmi, na ktorých sú založené tieto násillné činy, konkrétne **príslušnosťou dotknutej osoby k určitej sociálnej skupine**, na jednej strane **a absenciou ochrany zo strany orgánov krajiny pôvodu** na druhej strane.

Napokon, pokiaľ ide o poskytnutie doplnkovej ochrany, generálny advokát zastáva názor, že ak príslušný vnútroštátny orgán zistí, že **štátna príslušníčka bude v prípade návratu do svojej krajiny pôvodu vystavená riziku popravy v mene cti rodiny alebo jej komunity, alebo riziku toho, že sa stane obeťou mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo potrestania vyplývajúceho najmä z domáceho násillia**, je tento orgán povinný kvalifikovať tieto činy **ako „vážne bezprávie“** v zmysle smernice o medzinárodnej ochrane. V tomto kontexte dotknutej osobe môže byť poskytnutá doplnková ochrana.

Na účely určenia, či je toto riziko dôvodné, je príslušný vnútroštátny orgán povinný zistiť, či orgány tretieho štátu alebo strany či organizácie kontrolujúce tento štát poskytujú ochranu proti tomuto vážnemu bezpráviu.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradu. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

² Odôvodnenie 30 smernice 2011/95.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Obrazový záznam z prednesenia návrhov je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Zostaňte v spojení!

